

Jaroslav Čermák

Svěřil se mi s jedinou a vášnivou svou láskou, kterou byl nucen haliti v nej-větší tajemství, vzpomíná přítel, také malíř, Soběslav Pinkas. Tajná láska. Napětí, strach z odhalení. Neklid. Říkala mu „Jaro“...

Jaroslav neměl lehký život. Třetí syn známého pražského lékaře utrpěl v dětství těžký úraz. Viděl s bratry divadelní představení, ve kterém herec v kostýmu velké opice předváděl akrobatické skoky. Chlapci ho doma začali napodobovat. Dvěma starším se nic nestalo, ale sedmiletý Jaroslav po skoku ze skříně na stůl zůstal ležet na zemi s těžkým zraněním.

Byl to ubohý, stonavý hošik, trpící již dlouhou dobu povážlivou chorobou levé nohy, píše Pinkas, který navštěvoval Jaroslavovy starší bratry. Ležel na zemi v truhle podobné rakvi, rovně natažen...

Nohu měl na kladce se závažím. Jak strašné pro dítě. Měl zakázán jakýkoli pohyb, mohl jen poslouchat, jak si bratři hrají v zahradě. Matka mu nosí papíry a tužky, aby se aspoň trochu zabavil. Léčení není úspěšné...

Když se zdá, že Jaroslav zůstane invalidní, povolá zoufalá matka selského léčitele. Ranhojič dokázal to, co lékaři nezvládli: nohu aspoň zčásti vyléčit – Jaroslav sice bude kulhavý, ale bude chodit...

Záliba v kreslení chlapci zůstala. Nechtěl být lékařem jako jeho starší bratři, kteří kráčeli v otcových stopách. Byl zapsán na Akademii, už ve třinácti letech. Nastoupit ale hned nemohl, belhal se o berlích. V té době mu na srdeční selhání zemřel otec.

Pak konečně přišla Akademie. Ale úspěchů se tam nedočkal. Profesor Ruben o něm řekl: nemá žádné nadání!

Jen matka Jaroslavovi věří. Bude bojovat za svého syna. Jaroslav jede do Německa, pak do Antverp, na tamní Akademii. Ale to nestačí. Musí mít ty nejlepší podmínky. A bude je mít! Matka zamíří k uznávanému umělci Louisi Gallaitovi. On bude učit jejího syna... Čím ho přesvědčila, že se Jaroslava ujal? Jiné žáky přece odmítal! Být Gallaitovým žákem, to znamenalo uznání.

Matka chtěla pro Jaroslava jen to nejlepší. A přece svým rozhodnutím přivedla synovi největší trápení. Do učitelovy ženy se zamiloval Jaroslav. Do krásné Hypolity, kterou tak často vídá. A ta láska ho mučí.

Jaroslav je zdánlivě chladný a upjatý, ale... *byl schopen hlubokého a vroucího citu i obětavosti*, říká o něm Pinkas.

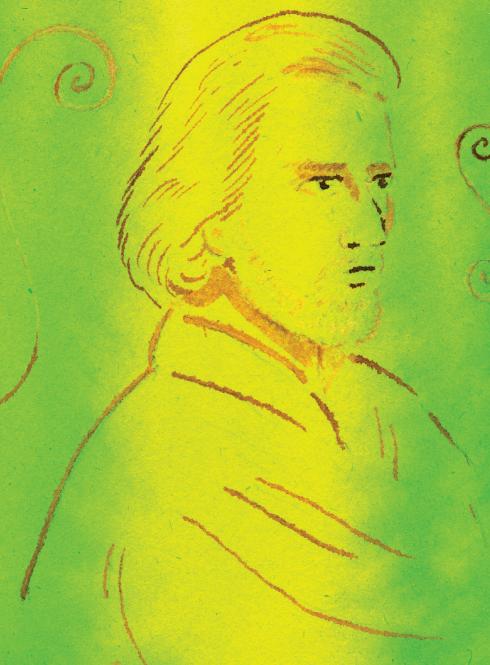
Má hodně přátel, často diskutuje o umění. Třebaže pokulhává, věnuje se sportu. Cvičí sokolské cviky, šermuje, stal se vynikajícím jachtařem. Baví společnost: hraje na klavír, zpívá. Zhasne světlo, pročesává si husté vlasy, aby z nich sršely jiskry. A předvádí své umění ovlivnit pohledem. Bez jediného mrknutí upírá oči na zvířata, na lidí. Prý tak přiváděl ke strachu a k zuřivosti černého pardála ve zvěřinci. Došlo i ke konfliktu s nějakým Španělem v restauraci, na kterého se upřeně díval delší dobu...

Očaroval svýma uhrančivýma očima i ji? Co pro něj znamenala?

Opravdová tato láska měla příliš velký vliv na jeho tvorbu uměleckou, byla jemu příliš mocným a šlechetným popudem při práci, říká Pinkas.

Hypolita je vdaná, má dvě dcery. Pozoruhodné je její nadání vytvářet kolem sebe příjemné ovzduší, pohodu. A nikdy není stejná: jednou veselá a zářivá, jindy posmutnělá, zamyslená. Ona i její muž doprovázejí Jaroslava na cestě do Prahy. Tam začíná sblížení...

Jynpolisa

Čermák

Po návratu láska pokračuje. Hypolita je odvážná, cit je pro ni vším, je ta aktivnější. Jaroslav má výčitky svědomí: podvádí svého učitele... Ale nemůže si pomoci. Kdyby se Hypolita rozvedla!

To ona nechce. Ublížila by manželovi, byl by to společenský skandál, který by postihl i její dcery. Ani Jaroslavovi by to neprospělo! Přesto chce Hypolita od Louise odejít. Jenže jak?

Pak vznikl šílený plán. Plán na fingovanou smrt. Hypolita zemře – jako zemře – před celým světem bude mrtvá a odjede s Jaroslavem někam daleko... Je to romantické, je to úžasné. Jaroslav se dá přesvědčit, že je to jediná cesta...

Mladá žena si najala v Ostende lodku. Počasí záměru přeje, moře je zpočátku dost klidné, pak se zvednou vlny. V poledne se rozezní zvon. V příboji u pobřežní hráze byl nalezen převržený, poničený člun, v něm fialový šál.

Lidé vědí, že to byla Gaillatova žena, která si vyjela na moře. Volají ho. A on se shání po Jaroslavovi. Měl už podezření? Dovídá se, že Jaroslav odjel šermovat do Brugg.

Ti dva se sešli v rybářské vesničce. Hypolita je nadšená, cítí se romantickou hrdinkou – přetrhala všechny okovy, bude žít jen pro lásku... Jaroslav se ted už nedokáže dívat na věc stejně jako ona. Představuje si Gallaita, jak se trápí nad ženinou smrtí. Nakonec se za ním rozjede, všechno přizná. A Hypolitu odvezou do nemocnice, prohlásí ji za duševně nemocnou – je třeba ututlat skandál, o kterém se už hovoří...

Ale po Hypolitině návratu domů zoufalý vztah pokračuje. Scházejí se, rozcházejí.

Mladá žena jede za Jaroslavem do Paříže, když se dozví, že stůně. Chová se nejdřív odtažitě, nakonec opět přizná, jak ho má ráda. S Louisem žije v neklidu, hádky, žárlivost jí otlavují život.

Nakonec se Hypolita do Paříže přestěhovala – bez muže, jen s oběma dcera-mi.

Jaroslav si zařídil ateliér v jejím domě. Milují se, ale není to idylický vztah. Hypolitiny dcery malíře nemají rády, zejména starší Amélie chápe, co matka udělala, píše otci...

Hypolitu přestali přijímat v pařížských salonech. Roznesla se pověst o jejím poměru s Jaroslavem... Těžce to nese. Výčitky, hádky, žárlivost. Hypolita doprovází Jaroslava na cestách, ale ani to jí nepřidává klid.

Začíná se bát stáří, chorob. Je o pět let starší než Jaroslav, jak dlouho ještě bude hezká? Jak dlouho bude trvat, než ji malíř zradí, najde si mladší milenku? Začala nenávidět Jaroslavovu práci, žárlit na ni. Kolik hodin maluje – a jak málo se věnuje jí!

Ano, Jaroslav tráví v ateliéru většinu času. Pečlivě studuje téma historických událostí, které chce ztvárnit. Heroické a romantické obrazy s náměty slovan-ských tradic. Ale maluje i podobizny a zátiší. Je úspěšný, získal zlatou medaili na Pařížském salonu.

Miluje Belgii, Bretan, stráví tři roky v Černé Hoře. Podporuje svými malbami Černohorce v boji proti tureckému útlaku, dokonce se sám účastní osvobo-zovacích bojů. Věří ve slovanskou vzájemnost, i když v politice se nijak neangažuje.

Nabídli mu místo ředitele pražské Akademie. Té Akademie, která neuznávala jeho talent... Odmítl. Žije dál v cizině. Blízko té, která je mu – přes všechny rozpory – nejdražší.

Ví Hypolita, co vlastně chce? Z ničeho nic pošle Jaroslavovi všechny věci, kte-re měl v ateliéru v jejím domě. On za ní jede. Je nešťastný, nechce ji ztratit.

Jsem nešťasten a trpím víc, než si můžeš představit... píše.

A ona?

Tvá nejlepší vlastnost byla věrnost a já nechci zažít, že bych o ni přišla...

Proč se tak bála? Nikdy nepomyslel najinou! Opustila ho, je sám, unavený, přepracovaný.

Nemoc na sebe nedala dlouho čekat. Jaroslav tuší, že zemře – stejně jako otec, jako jeho bratři. Všem selhalo srdce. Píše závěť, prosí přítele, ať spálí všechny jeho poznámky a hlavně dopisy. Připravuje se na smrt, má jen strach, že ho pohřbí zaživa, žádá, aby jeho tělo nechali tři dny na lůžku...

Smrt nastala porušením krevního oběhu a sražením krve u srdce, zapsal lékař do úmrtního listu. Agonie trvala dvacet minut.

Jaroslav zemřel dopoledne. Večer u jeho ateliéru zastavil kočár. Hypolita se vrátila. Po kolikáté už? Nepustili ji dovnitř. Jaroslav si to nepřál.

Nechtěl, aby ho viděla mrtvého? Nebo s ní přece jen už nadobro skoncoval? Ne, jistě ne. V závěti jí odkázal skici, které byly připomínkou hezkých dní. A deset tisíc franků...

Jaroslav Čermák

(1831–1878)

~~ Zajímavá díla ~~

Husité průsmyk bránící

Protireformace

Černohorka

Černohorec

Děvčátko v kostele

Podobizna Amélie Gaillatové